

ความร่วมมือระหว่างครูกับครูบรรณารักษ์ ในการจัดการเรียนการสอน ในโรงเรียนมัธยมศึกษา

สหวิทยาเขตแก่นนครราชพฤกษ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25

Collaboration between Teachers and Librarians in Teaching and Learning of Secondary School,

KaenNakhon Ratchapruek Campus, Secondary Educational Service Area Office 25

ปาริฉัตร อามาตย์สมบัติ (Parichat Amatsombut)* กรณี ศิริโชติ (Poranee Sirichote)**

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยเชิงสำรวจนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความร่วมมือระหว่างครูบรรณารักษ์กับครูผู้สอน ในการจัดการเรียนการสอน ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สหวิทยาเขตแก่นนครราชพฤกษ์ จำนวนทั้งสิ้น 7 โรงเรียน โดยศึกษาสภาพความร่วมมือระหว่างครูบรรณารักษ์กับครูผู้สอน ในการจัดการเรียนการสอน 3 ขั้นตอน คือ ขั้นเตรียมการสอน ขั้นดำเนินการสอนและขั้นประเมินผล ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วยครูบรรณารักษ์ จำนวน 10 คน ครูผู้สอน จำนวน 210 คน ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการศึกษาเรื่องความร่วมมือระหว่างครูบรรณารักษ์กับครูผู้สอน ในการจัดการเรียนการสอน ตามความคิดเห็นของครูบรรณารักษ์ พบว่า ขั้นตอนที่มีความร่วมมืออยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ขั้นเตรียมการสอน ($\bar{X}=3.36$) และขั้นประเมินผล ($\bar{X}=3.03$) ในขั้นดำเนินการสอน มีความร่วมมืออยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.50$) ส่วนครูผู้สอน เห็นว่ามีความร่วมมืออยู่ในระดับปานกลาง ทั้ง 3 ขั้นตอน คือขั้นเตรียมการสอน ($\bar{X}=3.22$) ขั้นดำเนินการสอน ($\bar{X}=3.12$) และขั้นประเมินผล ($\bar{X}=3.24$) ข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษา คือ ผู้บริหารโรงเรียนควรส่งเสริม สนับสนุน ให้ครูบรรณารักษ์และครูผู้สอน ตระหนักและเห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน เพื่อใช้ห้องสมุดในฐานะที่เป็นแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญของโรงเรียน ได้เต็มประสิทธิภาพ ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป คือ การศึกษาเปรียบเทียบความร่วมมือระหว่างครูบรรณารักษ์กับครูผู้สอน ในโรงเรียนที่มีขนาดเดียวกัน เพื่อค้นหาแนวปฏิบัติที่ดีของความร่วมมือระหว่างครูบรรณารักษ์กับครูผู้สอน ในการจัดการเรียนการสอน

ABSTRACT

This survey study aimed at investigating collaboration between teachers and librarians of 7 secondary school of collaboration KaenNakhon Ratchapruek Campus. The study was based on 3 investigations step: teaching preparation, teaching engagement, and teaching evaluation. The study sample included 10 librarians and 210 teachers, and questionnaires were used for collecting data using percentages, mean and standard deviation for analyzing the collected data. The findings indicate base on the librarian's opinions that the collaboration between librarians and teachers in teaching preparation ($\bar{X}=3.36$) and teaching evaluation ($\bar{X}=3.03$) were at moderate level, while the teaching engagement, ($\bar{X}=3.50$) at the high level. Based on the teacher's perspective, the collaborations in the 3 teaching steps: teaching preparation ($\bar{X}=3.22$), teaching engagement, ($\bar{X}=3.12$), and teaching evaluation ($\bar{X}=3.24$) were found at moderate level. The research results recommended that school administrators support the collaboration between teachers and librarians and realize the importance of school librarians as a learning source. It is also recommended for future research on the collaboration in schools of the same size to search for the best in teacher – librarian collaboration.

คำสำคัญ: ความร่วมมือครูบรรณารักษ์ระหว่างกับครูผู้สอน, ห้องสมุดโรงเรียน

Keywords: Collaboration between librarian and teacher, Secondary school libraries

* นักศึกษา หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการสารสนเทศ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

** รองศาสตราจารย์ สาขาวิชาสารสนเทศและการสื่อสาร คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545) มีการปฏิรูปการเรียนรู้ที่ถือว่าเป็นหัวใจหลักของการปฏิรูปการศึกษา ทั้งนี้ ใน มาตรา 24 ได้กำหนดกระบวนการเรียนรู้ว่า ต้องจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัด และ ความแตกต่างของผู้เรียน ฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์และประยุกต์เพื่อใช้ป้องกันและแก้ไขปัญหา ให้ผู้เรียนเรียนรู้จากประสบการณ์จริง ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน อำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ทั้งนี้ ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกัน จากสื่อและแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้ที่ทำให้ผู้เรียนเป็นผู้สร้างความรู้ด้วยตนเอง จากแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย ห้องสมุดโรงเรียนเป็นแหล่งเรียนรู้ส่วนหนึ่งของโรงเรียนมีบทบาทสำคัญ คือ มุ่งเน้นให้นักเรียนรู้จักหาวิธีเรียนรู้ด้วยตนเองโดยการค้นคว้า ส่งเสริมและให้การสนับสนุนทางการเรียนการสอนในโรงเรียนเพื่อให้การจัดการศึกษามุ่งบรรลุจุดมุ่งหมายของการศึกษา ซึ่งในการจัดการเรียนการสอนจะต้องมีบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ครูผู้สอน และครูบรรณารักษ์ ประสานงานจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ ครูผู้สอนจึงต้องมีหน้าที่เตรียมจัดสถานการณ์ และกิจกรรมต่าง ๆ นำทางไปสู่การเรียนรู้ โดยไม่ใช่วิธีบอกความรู้โดยตรง หรือถ้าจะจัดสถานการณ์ให้ผู้เรียนได้ค้นพบความรู้โดยใช้ห้องสมุดเป็นแหล่งข้อมูล (นวลจิตต์ และคณะ, 2556) ครูบรรณารักษ์จึงต้องเป็นผู้สนับสนุนการเรียนการสอน โดยจะต้องมีหน้าที่วางแผนการสอน ร่วมประชุมปรึกษาร่วมกับครูผู้สอน เมื่อเกิดปัญหาที่ควรแก้ไข จัดหาหนังสือ หรือสื่อประกอบการเรียนการสอนตามแผนการสอน ศึกษาหลักสูตรและจุดประสงค์เนื้อหารายวิชาในแต่ละรายวิชา เพื่อการค้นคว้าในห้องสมุด (กรณี และคณะ, 2556)

กรมวิชาการ (2543) ได้กล่าวถึงบทบาทความร่วมมือระหว่างครูกับครูบรรณารักษ์ในการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้เกิดการประสานงานจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ ครูผู้สอนกับครูบรรณารักษ์จึงต้องมีการวางแผนร่วมกันตั้งแต่ขั้นเตรียมงาน คือการวางแผนการสอน การร่วมกันจัดหาสื่อการสอน และทรัพยากรสารสนเทศ ในการจัดการเรียนการสอน ครูมอบหมายงานให้ผู้เรียนต้องอ่าน/ค้นคว้าเพิ่มเติม โดยการวางแผนล่วงหน้ากับบรรณารักษ์ ซึ่งครูเป็นผู้สอนในส่วนเนื้อหาวิชา และบรรณารักษ์เป็นผู้สอนในส่วนของการศึกษาค้นคว้าในรายวิชานั้น โดยที่ครูผู้สอนมีการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการการใช้ห้องสมุดในสาระการเรียนรู้ที่ตนเอง มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยใช้ห้องสมุดเป็นแหล่งเรียนรู้ มีส่วนร่วมในการประเมินผลการใช้ห้องสมุดเป็นแหล่งเรียนรู้ ดังนั้นครูบรรณารักษ์กับครูผู้สอนจึงต้องมีการวางแผนร่วมกันตั้งแต่ขั้นเตรียมงาน ขึ้นดำเนินการสอน และขึ้นประเมินผล ซึ่งความร่วมมือระหว่างครูผู้สอนกับครูบรรณารักษ์จะนำไปสู่การพัฒนาเรียนรู้อย่างแท้จริงทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียนเพราะหากครูผู้สอนกับครูบรรณารักษ์สามารถวางแผนความร่วมมือร่วมกันในการจัดการเรียนการสอน ย่อมส่งผลที่ดีต่อการประสบความสำเร็จของนักเรียน และห้องสมุดมีบทบาทในการสนับสนุนการเรียนการสอนได้อย่างเต็มศักยภาพ จาก การสำรวจข้อมูลเบื้องต้น โดยการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการของผู้วิจัยพบว่ายังมีความร่วมมือระหว่างครูกับครูบรรณารักษ์ในบางกิจกรรม ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาเพื่อให้ทราบสภาพความร่วมมือระหว่างครูและครูบรรณารักษ์ในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งความร่วมมือระหว่างครูกับครูบรรณารักษ์จะนำไปสู่การพัฒนาเรียนรู้อย่างแท้จริงทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน

วัตถุประสงค์การวิจัย

การศึกษาวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพความร่วมมือระหว่างครูบรรณารักษ์กับครูผู้สอน ในการจัดการเรียนการสอน ใน โรงเรียนมัธยมศึกษา สหวิทยาเขตแก่นนครราชพฤกษ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

วิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้จำแนกเป็น 2 กลุ่ม คือ ครูบรรณาธิการและครูผู้สอน ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สหวิทยาเขตแก่นนครราชพฤกษ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 ที่ปฏิบัติหน้าที่ในปีการศึกษา 2560 มีจำนวนทั้งหมด 7 โรงเรียน ประกอบด้วยครูบรรณาธิการ จำนวน 10 คน ครูผู้สอน จำนวน 441 คน ซึ่งผู้วิจัยได้ คำนวณหากกลุ่มตัวอย่างด้วยการคำนวณใช้สูตรของ Taro Yamane ได้กลุ่มตัวอย่างของครูผู้สอน จำนวน 210 คน ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยใช้แบบสอบถาม

ตารางที่ 1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในสหวิทยาเขตแก่นนครราชพฤกษ์ สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25

โรงเรียน	ครูบรรณาธิการ	ครูผู้สอน	
	ประชากร	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ			
1. แก่นนครวิทยาลัย	2	204	97
โรงเรียนขนาดใหญ่			
2. นครขอนแก่น	3	106	50
โรงเรียนขนาดกลาง			
3. ผ่างวิทยายน	1	49	23
โรงเรียนขนาดเล็ก			
4. สีหราชเดโชชัย	1	18	9
5. ป่าหวายวิทยายน	1	14	7
6. สวาทดีพิทยาสรรพ์	1	35	17
7. แก่นนครวิทยาลัย 2	1	15	7
รวมทั้งสิ้น	10	441	210

การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

วิเคราะห์ทางสถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ คือ ข้อมูลทั่วไป วิเคราะห์โดยค่าร้อยละ ระดับความร่วมมือระหว่างครูบรรณาธิการกับครูผู้สอน วิเคราะห์โดยค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ ใช้การพรรณนาข้อมูล

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการทบทวนวรรณกรรมในเรื่องความร่วมมือระหว่างครูและครูบรรณาธิการ ผู้วิจัยสามารถกำหนดกรอบแนวคิดในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ ขั้นตอนในการจัดการเรียนการสอน 3 ขั้นตอน ประกอบด้วย ขั้นเตรียมการสอน ขั้นดำเนินการสอน และขั้นประเมินผล (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2556 ; กรมวิชาการ, 2543 และ สุกัญญา, 2535)

ผลการวิจัย

การศึกษาเรื่อง ความร่วมมือระหว่างครูบรรณารักษ์กับครูผู้สอน ในการจัดการเรียนการสอน ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สหวิทยาเขตแก่นนครราชพฤกษ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 มีผลการศึกษาดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไป

1.1 ครูบรรณารักษ์หรือครูผู้สอนที่ทำหน้าที่ครูบรรณารักษ์

ข้อมูลทั่วไปของครูบรรณารักษ์หรือครูผู้สอนที่ทำหน้าที่ครูบรรณารักษ์ ในการจัดการเรียนการสอน โรงเรียนมัธยมศึกษา สหวิทยาเขตแก่นนครราชพฤกษ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 จำนวน 7 โรงเรียน มีครูบรรณารักษ์หรือครูผู้สอนที่ทำหน้าที่ครูบรรณารักษ์ จำนวน 10 คน โดยที่ โรงเรียนนครขอนแก่นมีครูบรรณารักษ์จำนวนมากที่สุด คือ 3 คน รองลงมาคือ โรงเรียนแก่นนครวิทยาลัย เป็นครูบรรณารักษ์จำนวน 2 คน และโรงเรียนอื่น ๆ มีครูบรรณารักษ์โรงเรียนละ 1 คน ครูบรรณารักษ์หรือครูผู้สอนที่ทำหน้าที่ครูบรรณารักษ์เป็นเพศหญิง จำนวน 8 คน (ร้อยละ 80.0) และเพศชาย จำนวน 2 คน (ร้อยละ 20.0) ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 51 – 60 ปี จำนวน 6 คน (ร้อยละ 60.0)

ครูบรรณารักษ์ส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาโท จำนวน 7 คน (ร้อยละ 70.0) สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรี จำนวน 3 คน (ร้อยละ 30.0) มีครูบรรณารักษ์เพียง 1 คนเท่านั้นที่สำเร็จการศึกษาสาขาวิชาสารสนเทศศาสตร์ ครูบรรณารักษ์มีตำแหน่งทางวิชาการ คือ ชำนาญการพิเศษ จำนวน 7 คน (ร้อยละ 70.0) ด้านประสบการณ์การทำงาน ส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 20 -24 ปี จำนวน 3 คน (ร้อยละ 30.0) มีตำแหน่งหัวหน้าห้องสมุดจำนวน 4 คน (ร้อยละ 40.00) ครูบรรณารักษ์ทุกคนมีภาระการสอน จำนวน 6 คน (ร้อยละ 60.0) มีภาระการสอนอยู่ระหว่าง 16 -20 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ นอกจากภาระการสอนแล้วยังพบว่าส่วนใหญ่ต้องปฏิบัติหน้าที่งานวิชาการ จำนวน 5 คน (ร้อยละ 50.00) ครูบรรณารักษ์ทุกคนมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนกับครูผู้สอนรายวิชา (ร้อยละ 100)

1.2 ครูผู้สอน

ข้อมูลทั่วไปของครูผู้สอนจำนวน 210 คน พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 153 คน (ร้อยละ 72.86) เพศชาย จำนวน 57 คน (ร้อยละ 27.14) อายุของครูผู้สอนที่ส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 51 – 60 ปี จำนวน 68 คน (ร้อยละ 32.36) ด้านวุฒิการศึกษาของครูผู้สอนพบว่าส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 107 คน (ร้อยละ 50.95) สาขาการสอนภาษาไทยและสาขาหลักสูตรและการสอน จำนวนสาขาละ 17 คน (ร้อยละ 8.1)

ตำแหน่งทางวิชาการของครูผู้สอนส่วนใหญ่ คือ ครูชำนาญการพิเศษ จำนวน 119 คน (ร้อยละ 56.7) สังกัดกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ จำนวน 48 คน (ร้อยละ 22.9) มีประสบการณ์อยู่ระหว่าง 5 – 9 ปี จำนวน 49 คน (ร้อยละ 23.34) นอกจากภาระการสอน ครูผู้สอนมีหน้าที่รับผิดชอบอื่น คือ ด้านงานวิชาการ จำนวน 55 คน (ร้อยละ 27.27) มีความจำเป็นในการร่วมมือกับครูบรรณารักษ์การใช้ห้องสมุดเพื่อจัดการเรียนการสอนในบางครั้ง จำนวน 121 คน (ร้อยละ 57.62) ลักษณะกิจกรรมของครูผู้สอนที่กำหนดให้นักเรียนใช้ห้องสมุด ในการจัดการเรียนการสอน ส่วนใหญ่ ใช้เพื่อเป็นแหล่งค้นคว้าข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อประกอบการเรียน

2. ความร่วมมือระหว่างครูบรรณารักษ์กับครูผู้สอน ในการจัดการเรียนการสอน

การวิจัยครั้งนี้ ศึกษาเรื่อง ความร่วมมือระหว่างครูบรรณารักษ์กับครูผู้สอน ในการจัดการเรียนการสอน ตามความคิดเห็นของครูบรรณารักษ์หรือครูผู้สอนที่ทำหน้าที่ครูบรรณารักษ์ และครูผู้สอน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.1 ความคิดเห็นของครูบรรณารักษ์หรือครูผู้สอนที่ทำหน้าที่ครูบรรณารักษ์

ตารางที่ 2 ระดับความร่วมมือระหว่างครูบรรณารักษ์กับครูผู้สอน ในการจัดการเรียนการสอน ตามความคิดเห็นของครูบรรณารักษ์หรือครูผู้สอนที่ทำหน้าที่ครูบรรณารักษ์

ขั้นตอนการจัดการเรียนการสอน	ครูบรรณารักษ์หรือครูผู้สอน ที่ทำหน้าที่ครูบรรณารักษ์		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. ชั้นเตรียมการสอน	3.36	1.27	ปานกลาง
1.1 เตรียมแผนการสอน	3.12	1.49	ปานกลาง
1.2 เตรียมสื่อการเรียนการสอน	3.20	1.21	ปานกลาง
1.3 เตรียมบุคลากร	3.15	1.24	ปานกลาง
1.4 เตรียมสถานที่ แหล่งค้นคว้า	4.00	1.14	มาก
2. ชั้นดำเนินการสอน	3.50	1.41	มาก
2.1 การสอนวิธีการใช้ห้องสมุดและการค้นคว้า	3.30	1.49	ปานกลาง
2.2 การให้คำแนะนำและช่วยค้นคว้า	3.70	1.33	มาก
3. ชั้นประเมินผล	3.03	1.50	ปานกลาง
3.1 ครูบรรณารักษ์มีส่วนร่วมประเมินผลในส่วนที่รับผิดชอบ	3.10	1.37	ปานกลาง
3.2 ครูบรรณารักษ์กับครูผู้สอนร่วมกันประเมินผล	3.00	1.50	ปานกลาง
3.3 ครูบรรณารักษ์กับครูผู้สอนร่วมกันวิเคราะห์ปัญหา	3.00	1.63	ปานกลาง
รวม	3.37	1.40	ปานกลาง

ความร่วมมือระหว่างครูบรรณารักษ์กับครูผู้สอน ในการจัดการเรียนการสอน ตามความคิดเห็นของครูบรรณารักษ์หรือครูผู้สอนที่ทำหน้าที่ครูบรรณารักษ์ ในภาพรวมพบว่ามีความร่วมมืออยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.37$) เมื่อพิจารณาแต่ละขั้นตอนพบว่า ชั้นเตรียมการสอนและชั้นประเมินผลอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.36$ และ $\bar{X} = 3.03$) ตามลำดับ ในส่วนชั้นดำเนินการสอน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.50$)

ทั้งนี้ ในชั้นเตรียมการสอน พบว่า ความร่วมมือในการเตรียมสถานที่ แหล่งค้นคว้า อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.00$) การเตรียมสื่อการเรียนการสอน การเตรียมบุคลากร และการเตรียมแผนการสอน อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.20$, $\bar{X} = 3.15$ และ $\bar{X} = 3.12$) ตามลำดับ

ชั้นดำเนินการสอน พบว่า มีความร่วมมืออยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.50$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การให้คำแนะนำและช่วยค้นคว้า อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.70$) ส่วนการสอนวิธีการใช้ห้องสมุดและการค้นคว้า อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.30$)

ชั้นประเมินผล พบว่า มีความร่วมมืออยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.03$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีความร่วมมือในระดับปานกลางทุกข้อ ได้แก่ ครูบรรณารักษ์มีส่วนร่วมประเมินผล ในส่วนที่รับผิดชอบ ($\bar{X} = 3.10$) ในส่วนของครูบรรณารักษ์กับครูผู้สอนร่วมกันประเมินผลและร่วมกันวิเคราะห์ปัญหา มีค่าเฉลี่ยเท่ากันคือ ($\bar{X} = 3.00$)

2.2 ความคิดเห็นของครูผู้สอน

ตารางที่ 3 ระดับความร่วมมือระหว่างครูบรรณาธิกรรกับครูผู้สอน ในการจัดการเรียนการสอน ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน

ขั้นตอนการจัดการเรียนการสอน	ครูผู้สอน		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. ขั้นเตรียมการสอน	3.22	1.28	ปานกลาง
1.1 เตรียมแผนการสอน	3.06	1.35	ปานกลาง
1.2 เตรียมสื่อการเรียนการสอน	3.23	1.27	ปานกลาง
1.3 เตรียมบุคลากร	3.15	1.29	ปานกลาง
1.4 เตรียมสถานที่ แหล่งค้นคว้า	3.45	1.21	มาก
2. ขั้นดำเนินการสอน	3.12	1.34	ปานกลาง
2.1 การสอนวิธีการใช้ห้องสมุดและการค้นคว้า	3.03	1.37	ปานกลาง
2.2 การให้คำแนะนำและช่วยค้นคว้า	3.22	1.32	ปานกลาง
3. ขั้นประเมินผล	3.24	1.28	ปานกลาง
3.1 ครูบรรณาธิกรรมีส่วนร่วมประเมินผลในส่วนที่รับผิดชอบ	3.37	1.32	ปานกลาง
3.2 ครูบรรณาธิกรรกับครูผู้สอนร่วมกันประเมินผล	3.18	1.23	ปานกลาง
3.3 ครูบรรณาธิกรรกับครูผู้สอนร่วมกันวิเคราะห์ปัญหา	3.17	1.30	ปานกลาง
รวม	3.19	1.30	ปานกลาง

ความร่วมมือระหว่างครูบรรณาธิกรรกับครูผู้สอน ในการจัดการเรียนการสอน ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.19$) เมื่อพิจารณาแต่ละขั้นตอน พบว่า ระดับความร่วมมือขั้นเตรียมการสอน ($\bar{X} = 3.22$) ขั้นดำเนินการสอน ($\bar{X} = 3.12$) และขั้นประเมินผล ($\bar{X} = 3.24$) มีความร่วมมืออยู่ในระดับปานกลาง

ทั้งนี้ในขั้นเตรียมการสอน พบว่า การเตรียมสถานที่ แหล่งค้นคว้า มีความร่วมมืออยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.45$) ส่วนความร่วมมือในระดับปานกลาง ได้แก่ การเตรียมสื่อการเรียนการสอน ($\bar{X} = 3.23$) ด้านการเตรียมบุคลากร ($\bar{X} = 3.15$) และด้านการเตรียมแผนการสอน ($\bar{X} = 3.06$)

ขั้นดำเนินการสอน พบว่า มีความร่วมมืออยู่ในปานกลาง ($\bar{X} = 3.12$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การให้คำแนะนำและช่วยค้นคว้าและการสอนวิธีการใช้ห้องสมุดและการค้นคว้า อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.22$ และ $\bar{X} = 3.03$) ตามลำดับ

ขั้นประเมินผล พบว่า มีความร่วมมืออยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.24$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีความร่วมมือในระดับปานกลางทุกข้อ ได้แก่ ครูบรรณาธิกรรกับครูผู้สอนร่วมกันประเมินผล ($\bar{X} = 3.37$) โดยที่ครูบรรณาธิกรรมีส่วนร่วมประเมินผล ในส่วนที่รับผิดชอบ ($\bar{X} = 3.18$) และร่วมกันวิเคราะห์ปัญหา ($\bar{X} = 3.17$)

อภิปรายและสรุปผลการวิจัย

การศึกษาเรื่อง ความร่วมมือระหว่างครูบรรณาธิกรณกับครูผู้สอน ในการจัดการเรียนการสอน ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สหวิทยาเขตแก่นนครราชพฤกษ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของครูบรรณาธิกรณและครูผู้สอน

ข้อมูลทั่วไปของครูบรรณาธิกรณจำนวน 10 คน พบว่า สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาโทในสาขาวิชาต่าง ๆ จำนวน 7 คน (ร้อยละ 70.0) สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรี จำนวน 3 คน (ร้อยละ 30.0) ในจำนวนนี้มีครูบรรณาธิกรณที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาสารสนเทศศาสตร์ เพียง 1 คน (ร้อยละ 10.0) ทั้งนี้การที่โรงเรียนมีครูบรรณาธิกรณหรือครูผู้สอนที่ทำหน้าที่บรรณาธิกรณ ไม่ได้สำเร็จการศึกษาด้านบรรณาธิกรณศาสตร์หรือสารสนเทศศาสตร์ อาจเป็นเพราะ โรงเรียนส่วนใหญ่ต้องการครูผู้สอนที่สามารถจัดการเรียนการสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 7 กลุ่มสาระการเรียนรู้ (ได้แก่ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างประเทศ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี) มากกว่าที่ครูที่สำเร็จการศึกษาด้านบรรณาธิกรณศาสตร์หรือสารสนเทศศาสตร์ เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งในการดำเนินงานห้องสมุด หากครูที่ทำหน้าที่ครูบรรณาธิกรณไม่มีวุฒิการศึกษาทางด้านบรรณาธิกรณศาสตร์หรือสารสนเทศศาสตร์ อาจจะไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่ของห้องสมุด ในฐานะเป็นแหล่งเรียนรู้ ที่สนับสนุนการเรียนการสอน ซึ่งอาจส่งผลให้การดำเนินงานห้องสมุดไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร

ทั้งนี้ผลการศึกษาที่สอดคล้องคืองานวิจัยของดาราวรรณ (2556) ที่ศึกษารูปแบบการจัดการบริการวิชาการและการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ สำหรับห้องสมุดโรงเรียนในจังหวัดจันทบุรี พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษาเป็นครูบรรณาธิกรณที่สำเร็จการศึกษาด้านบรรณาธิกรณศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ เพียงร้อยละ 16.45 นอกจากนี้งานวิจัยของของพิชญานา (2560) ศึกษาความร่วมมือระหว่างครูบรรณาธิกรณและครูผู้สอน : กรณีศึกษากลุ่มพัฒนาการศึกษาคุณภาพแวงใหญ่ อำเภอโพนทอง จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า จำนวนครูบรรณาธิกรณ 11 คน ของ 10 โรงเรียน มีครูบรรณาธิกรณเพียง 1 คนเท่านั้นที่สำเร็จการศึกษาทางด้านบรรณาธิกรณศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ ซึ่งไม่เป็นไปตามที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2556) กำหนดมาตรฐานห้องสมุดและตัวบ่งชี้ เพื่อพัฒนาไปสู่มาตรฐานห้องสมุดโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2556 หมวดที่ 2 มาตรฐานที่ 8 กำหนดมาตรฐานให้ครูหรือบุคลากรที่ทำหน้าที่บรรณาธิกรณ มีวุฒิบรรณาธิกรณศาสตร์หรือสารสนเทศศาสตร์

2. ความร่วมมือระหว่างครูบรรณาธิกรณกับครูผู้สอน ในการจัดการเรียนการสอน

การจัดการเรียนการสอนเพื่อให้เกิดความร่วมมือระหว่างครูกับครูบรรณาธิกรณ เพื่อให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ กรมวิชาการ (2543) จึงได้กำหนดบทบาทความร่วมมือของครูบรรณาธิกรณไว้ เพื่อสามารถกำหนดหลักสูตรและแผนการสอนในอนาคตให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดความร่วมมือในด้านการประสานงานต่างๆ ไม่ว่าจะเป็น การจัดเตรียมสถานที่ การจัดสื่อการเรียนการสอน การศึกษาวิจัยในครั้งนี ทำการศึกษาขั้นตอนการจัดการเรียนการสอนใน 3 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนเตรียมการสอน ขั้นตอนดำเนินการสอน และขั้นประเมินผล ในภาพรวมความร่วมมือระหว่างครูบรรณาธิกรณกับครูผู้สอน ในการจัดการเรียนการสอน พบว่า มีความร่วมมืออยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาแต่ละขั้นตอนพบว่า ขั้นตอนเตรียมการสอนและขั้นประเมินผล มีความร่วมมืออยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งต่างจากผลการศึกษาของธารดี (2532) นิตยา (2535) ดวงสุดา (2546) ศึกษาความร่วมมือระหว่างครูบรรณาธิกรณกับครู ของโรงเรียนมัธยมศึกษา พบว่า ครูบรรณาธิกรณมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนค่อนข้างน้อย และงานวิจัยของ Mokhtar and

Majid (2006) ศึกษาเรื่องความร่วมมือระหว่างครูและบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียน ในประเทศสิงคโปร์ พบว่า ครูผู้สอนส่วนใหญ่ไม่เคยร่วมมือกับบรรณารักษ์ในโรงเรียน

เมื่อพิจารณากิจกรรมในแต่ละขั้นตอน พบว่าในขั้นเตรียมการสอน มีความคิดเห็นที่ครูบรรณารักษ์กับครูผู้สอนมีความเห็นสอดคล้องกันคือ การเตรียมสถานที่ แหล่งค้นคว้า มีความร่วมมืออยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษา ในสหวิทยาเขตแก่นนครราชพฤกษ์ จำนวนทั้งสิ้น 7 โรงเรียน ทุกโรงเรียนมีห้องสมุดให้บริการแก่ ครู นักเรียน และบุคลากรทางการศึกษา โดยห้องสมุดโรงเรียนแก่นนครวิทยาลัย ซึ่งเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ มีห้องสมุดเป็นอาคารเอกเทศ โรงเรียนอื่น ๆ อีก 6 โรงเรียนมีห้องสมุดซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของอาคารเปิดให้บริการเช่นเดียวกัน ทั้งนี้ห้องสมุดยังให้บริการตั้งแต่เวลา 07.30 น. จนถึง 17.00 น. ซึ่งทำให้ผู้ใช้สามารถใช้บริการห้องสมุดได้อย่างสะดวก ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษานาวา (2542) เรื่ององค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์กับการใช้ห้องสมุดของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดมุกดาหาร คือ ครูส่วนใหญ่เข้าใช้ห้องสมุดเพื่อเตรียมการสอน ใช้เป็นสถานที่สอนนักเรียนและเพื่อติดต่อกับครูบรรณารักษ์เกี่ยวกับการเรียนการสอน

ในส่วนขั้นดำเนินการสอน เมื่อพิจารณากิจกรรมในขั้นตอนนี้ พบความต่างในเรื่องกิจกรรมการให้คำแนะนำและช่วยค้นคว้า ผลการศึกษาพบว่า ครูบรรณารักษ์เห็นว่ามีความร่วมมืออยู่ในระดับมาก ส่วนครูผู้สอนเห็นว่ามีความร่วมมืออยู่ในระดับปานกลาง อาจเนื่องมาจากครูผู้สอนวางแผนในส่วนของกิจกรรมด้านต่าง ๆ ที่จะนำนักเรียนเข้าร่วมและแนะแนวทางพร้อมบรรยายให้ความรู้พื้นฐานเป็นแนวทางค้นคว้าในห้องสมุดแก่นักเรียน โดยที่ครูบรรณารักษ์จะต้องจัดเตรียมทรัพยากรสารสนเทศไว้บริการสำหรับครูผู้สอน ในช่วงโมงสอน ช่วยเหลือนักเรียนร่วมกับครูผู้สอน ในขณะที่ครูผู้สอนนำนักเรียนเข้ามาค้นคว้าในห้องสมุด ซึ่งนอกจากการค้นคว้าในชั้นเรียนแล้ว หากนักเรียนต้องการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองนอกเวลาเรียน ครูบรรณารักษ์ต้องให้บริการช่วยค้นคว้าและให้คำแนะนำ เมื่อมีนักเรียนเข้ามาติดต่อขอใช้บริการต่างๆ ในห้องสมุดให้แก่นักเรียนด้วย

จากการวิจัยพบว่าครูผู้สอน ได้ให้ข้อเสนอแนะ คือ ด้านการพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศ โดยการจัดซื้อทรัพยากรสารสนเทศ ควรพิจารณาให้สอดคล้องกับหลักสูตรของสถานศึกษา เพียงพอต่อจำนวนนักเรียนและบุคลากรของโรงเรียน จากการทบทวนวรรณกรรมในเรื่องที่เกี่ยวกับห้องสมุดโรงเรียนในประเทศไทย พบว่า ผลการวิจัยตลอด 30 ปีที่ผ่านมา ไม่ว่าจะเป็นงานวิจัยของธารดี (2532) นิตยา (2535) ดวงสุดา (2546) ศึกษาความร่วมมือระหว่างครูบรรณารักษ์กับครู ของโรงเรียนมัธยมศึกษา รวมทั้งงานวิจัยของพิชญากา (2560) ศึกษาเรื่องความร่วมมือระหว่างครูบรรณารักษ์กับครูผู้สอน โรงเรียนประถมศึกษา ล้วนมีข้อเสนอแนะให้ห้องสมุดโรงเรียนพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศรวมทั้งห้องสมุดควรมีครูบรรณารักษ์อยู่ประจำห้องสมุดเพื่อการติดต่อประสานงานและให้ความร่วมมืออย่างสม่ำเสมอ และจัดบรรยากาศห้องสมุดให้จูงใจนักเรียนเข้าไปใช้บริการและครูบรรณารักษ์ควรมีการวางแผนดำเนินงานห้องสมุดอย่างเป็นระบบ

งานวิจัยของ ภรณ์ และคณะ (2556) ที่ศึกษาเรื่องการพัฒนารูปแบบของห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษาที่ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ผลการวิจัยทำให้ทราบว่า การจัดการเรียนการสอนโดยใช้ห้องสมุดจำเป็นจะต้องมีบุคลากรมาเกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้บริหาร ครูผู้สอน บรรณารักษ์ และนักเรียน โดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญในการกำหนดนโยบาย วางแผนบริการจัดการห้องสมุดให้มีประสิทธิภาพ ต้องส่งเสริมให้ครูผู้สอนและบรรณารักษ์มีความร่วมมือต่อกันครูผู้สอนเป็นผู้บุคคลสำคัญที่จะทำให้การใช้ห้องสมุด เพื่อใช้ในการเรียนการสอนมีความหมายเพิ่มขึ้น ด้วยการประสานงานกับบรรณารักษ์ และร่วมมือกันอย่างใกล้ชิดในการจัดเตรียมการสอนเพิ่มขึ้น และให้เสนอแนะว่า ครูและครูบรรณารักษ์ ควรมีการวางแผนร่วมกันตั้งแต่การ

วางแผนการสอน ร่วมกันจัดหาสื่อการสอนและทรัพยากรสารสนเทศ ดำเนินกระบวนการเรียนการสอน โดยบูรณาการ
สอนร่วมกันระหว่างครูและครูบรรณารักษ์

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ ครูบรรณารักษ์และครูผู้สอน ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สหวิทยาเขตแก่นนครราชพฤกษ์
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25 ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถามในการวิจัยในครั้งนี้
ตลอดจนขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ภรณ์ ศิริโชติ อาจารย์ที่ปรึกษา

เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการ. การปฏิรูปการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญที่สุด: แนวทางสู่การปฏิรูป. กรุงเทพฯ: คุรุสภาลาดพร้าว;
2543.
- กรมวิชาการ. การสร้างความรู้ด้วยตนเอง. กรุงเทพฯ: โครงการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา;
2543.
- กระทรวงศึกษาธิการ. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545.
กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์; 2545.
- ครุณี ทาดวงตา. ทักษะคิดของครูต่อการบริการและกิจกรรมของห้องสมุด โรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญ
ศึกษาในกรุงเทพมหานคร. [วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์]
กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย; 2529.
- ดวงสุดา พิมพ์อึ้ง. การมีส่วนร่วมของครูบรรณารักษ์ในกระบวนการสอนของครู โรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดขอนแก่น.
[วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์] ขอนแก่น:
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น; 2546.
- คาราวรรณ สุวรรณธา. รูปแบบการจัดบริการวิชาการและการสร้างเครือข่ายความร่วมมือสำหรับห้องสมุดโรงเรียนใน
จังหวัดจันทบุรี. [วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศ
ศาสตร์] ชลบุรี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา; 2556.
- ชาติ กลิ่นสุนทร. ความร่วมมือระหว่างครูและครูบรรณารักษ์เพื่อการสอนใน โรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย
ในเขตการศึกษา 12. [วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์] กรุงเทพฯ:
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย; 2532.
- นวลจิตต์ เขาวงกตพิงค์และคณะ. การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ. [ออนไลน์] 2556 [อ้างเมื่อ
15 กุมภาพันธ์ 2558] จาก http://lms.thaicyberu.go.th/officialtcu/main/advcourse/presentstu/course/ww521/joemsiit/joemsiit-web1/ChildCent/Child_Center1.htm
- นาวา วงษ์พรหม. องค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์กับการใช้ห้องสมุดของครู โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา
จังหวัดมุกดาหาร. [วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศ
ศาสตร์] ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น; 2542.
- นิตยา สุขศิริสันต์. การสอนโดยใช้ห้องสมุดของอาจารย์โรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐบาล. [วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตร
มหาบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์] กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร; 2535.

- พิชญภา อนุวงศ์. ความร่วมมือระหว่างครูบรรณารักษ์และครูผู้สอน : กรณีศึกษากลุ่มพัฒนาการศึกษาคุณภาพ
วงใหญ่ อำเภอโพธารอง จังหวัดร้อยเอ็ด. [รายงานการศึกษาอิสระปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา
สารสนเทศศึกษา] ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น; 2560.
- ภรณ์ศิริ โชติ มาลี กาบมาลา เพ็ญพันธ์ เพชรศรีและศักดิ์ดา จันทร์ประเสริฐ. การพัฒนารูปแบบของห้องสมุด
โรงเรียนมัธยมศึกษาที่ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.
2542. ขอนแก่น : กลุ่มวิชาการจัดการสารสนเทศและการสื่อสาร คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยขอนแก่น; 2556.
- สุกัญญา ศรีสืบสาย. การจัดห้องสมุดสำหรับครู. ห้องสมุด. 2535; 36(4),70-72.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. มาตรฐานห้องสมุดโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ: สำนักงาน; 2556.
- Mokhtar, I. A & Majid, S. An exploratory study of the collaborative relationship between teachers and librarians in
Singapore primary and secondary schools. ScienceDirect. 2006; 28,265–280.
- Wijayasundara, N. D. Faculty – Library collaboration: A Model for University of Colombo. Colombo Sri Lanka:
University of Colombo. The National Information & Library Review. 40, p. 188-198. [online] 2008 [cited
2016 January 18] from <http://mysa.wikipaces.com/file/View/faculty-library+collaboration.pdf>